

Izhaja vsako soboto zjutraj.

Uredništvo „Zarje“ je v Trstu
ulica del Fabbri, št. 2, III.
Tja je treba nasloviti vse roko-
pise, ki naj se objavijo v listu.Rokopisi se ne vračajo. —
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo.Poštno - hranilničnega računa
štev. 64439.Upravništvo „Zarje“ je v Trstu
ulica delle Poste štev. 9. Spre-
jema naročnino, inserate in
reklamacije. Naročnina „Zarje“
je za vse leto naprej po pošti
K 6.— za pol leta K 3.

Posamezne številke po 6 vin.

Cena inseratom je 10 vin. za
enostopno petit vrsto. Pri več-
kratnem objavljenju primeren
popust.

ZARJA

Ali so Ricmanjci zmagali?

V dolgotrajni ricmanjski zadevi smo poročali v „Zarji“ vedno mirno in objektivno. Naša poročila so vsakokrat izzvenela v po ilovanje zapeljanih Ricmanjcev in v obžalovanje, da manjka pri njih redno krščansko življenje. Zato smo se odkritosrečno vzdostili, ko je prišlo letos v februarju od Dr. Laginje, posredovavca med Ricmanjci in cerkveno oblastjo, uradno obvestilo, da so pogajanja v toliko dozorela, da so Ricmanjci pripravljani podvreči se glede rabe bogoslužnega jezika odredbam sv. Stolice ter da se vračajo v katoliško cerkev in pod duhovno oblast tržaško-koperskega škofa. S tem je moral vsak trezno misleč človek smatrati ricmanjsko zadevo za definitivno končano.

Dasi nam je bila vsa zgodovina ricmanjskega vprašanja s svojim rezultatom do pičice natančno znana, vendar smo se skrbno ogibali le z besedico omeniti ali razmotrivati, kdo je zmagal in kdo je premagan. Stori-li smo to ne morda iz sramežljivosti — saj je katoliška misel na pravo rešitev ricmanjskega vprašanja lahko ponosna — temveč obnašali smo se tako bolj iz prijateljskega obzira do Ricmanjcev, da se duhovi vnovič ne vznemirjajo. Gojili smo trdno nado, da se bodo istotako obnašali tudi tržaški liberalni zapeljivci Ricmanjcev to tem bolj, ker je konec ricmanjske afere najhujši udarec in najbolj sramotna blamaža, ki jo je bil vstanu doživeti gnjili tržaški liberalizem. A motili smo se.

Laži in hujskanja „Edinosti“.

Da bi vsaj nekoliko zakrili svojo sramoto, si upajo vedno trditi neresnico, da so Ricmanjci zmagali in dosegli to, za kar so se toliko časa bojevali. Tržaški liberalci so se poslužili v ta namen znanega časnikarskega manevra; to kar so se sramovali ponuditi svojim čitateljem kot lastno

robo, so najprej objavili v ljubljanskem „Slovenskem Narodu“, da so potem lahko prepisali z nedolžnim uvodom: tako poroča „Narod“ o rešitvi ricmanjskega vprašanja. V „Edinosti“ minolega torka čitamo sledečo gorost stnost in hudobijo:

„Rešitve te mučne in odiozne (od nas podčrtano) afere posveča „Slovenski Narod“ daljši članek, v katerem rekapitulira historijate te afere in zaključuje: Lahko rečemo, da so po devetih letih trdega boja izšli Ricmanjci kakor zmagovavci. Mogočna gospoda je bila slednjič prisiljena vkloniti tilnik pred revnim, a značajnim in v svojem pravu neizprosni ljudstvom. Morala je odnehati in ne le dati to, kar se je prvotno zahtevalo ampak več. Ricmanjci dobe namreč samostojno župnijo, a župnika si bodo volili sami, katerega jim bo plačeval verski zaklad. Cerkev, ki je popolnoma zane-marjena, jim popravi verski zaklad in škof jim je slednjič — ako tudi s težkim srcem — vendar le dovolil vsaj deloma slovensko bogoslužje. Vspeh, ki so ga dosegli siromašni, a nevstrašeni Ricmanjci, priča, da se da z združenimi močmi in vstrajnim bojem odpraviti marsikatero krivico, ki tlači naš narod bodisi na političnem kakor tudi na cerkvenem polju. Za to pa moramo Ricmanjcem in njih zastopniku dr. Laginji na izvojevani zmagi prav prigrčno čestitati. Dolg in trd je bil boj, a se niso vklonili in tako je naposled vendar le zmagala — pravična stvar.... Slovensko ljudstvo širom naše domovine, vzgleduj se nad hrabri Ricmanjci, s katerimi je v njih opravičenem boju simpatizoval ves civilizovani svet.“

Tako je prepisala „Edinost“ iz „Slovenskega Naroda“, seveda brez

vsakega komentarja, kar je pač umevno, če kdo prepisuje svoj lasten koncept. Ponavljamo, da je bila naša rešna volja molčati o tem, kdo je zmagal in kdo je „uklonil tilnik“, sedaj pa, ko si upajo zapeljivci Ricmanjcev na tako krut način biti resnico v obraz, moramo mi iz svoje reserve na dan, da teptano resnico branimo. Če to čita slovensko ljudstvo, kar je pisala „Edinost“ v gori navedenem odstavku, mora naravno priti do sklepa: Poglejte Ricmanjce, dolgo časa so se bojevali, konečno pa se je cerkvena oblast pred njimi vendar le uklonila, vse so dosegli, kar so zahtevali, dube tudi vsaj deloma slovensko bogoslužje. Dajte, korajža velja, zmislimo se še mi kako zahtevno, stopimo, če se nam ne ugodí takoj, v verski štrajk po ricmanjskem načinu, in cerkvena oblast nam bo morala konečno dati, kar bomo želeli. Tako mora ljudstvo, ki čita „Edinost“, tudi v resnici sklepati in to je kar tržaško liberalno časopisje izrecno namerava, saj pravi, da naj se „slovensko ljudstvo širom slovenske domovine vzgleduje nad hrabri Ricmanjci“.

Proti takemu zavijanju resnice in proti tako pogubnim posledicam, ki bi lahko nastale iz teh laži, ne moremo in ne smemo molčati. Zato pa povejmo kar ven, to kar smo prej premišljeno zamolčali. Naj zna slovensko ljudstvo širom slovenske domovine, kako zmago so si Ricmanjci s svojim štrajkom priborili, zato da ne bo imelo volje vzgledovati se nad njimi.

Resnica.

Z Ricmanjci so hoteli tržaški liberalci krog „Edinosti“ po nesrečnem duhovniku Požarju uprizoriti na slovenskih tleh gonjo „roč od Rima“. Zato ni bilo potreba nič drugega, kakor ljudstvo pod kako primerno pretezo prav dobro nahujskati in fanatizirati tako, da bo pripravljeno zapustiti sploh vsako versko življenje, če bo hujskačem tako všeč. In našli so srečno pretvezo dolgoletno

Pravkar je pridrela tolpa dečkov, ki hite proti velikemu trgu pred kraljevo palačo, nasproti katere stanuje Kimun. Šestdeset papirnatih zmajev najraznovrstneje barvanih nosijo na dolgih palicah; vsak teh zmajev pa nosi ime enega leta izmed preteklih let. Korejci namreč imajo kakor Kitajci to navado, da dajo vsakemu letu svoje ime in sicer do šestdeset let in nato začno zopet z nova. Zato praznujejo ravno preteklo šestdeseto leto tako slovesno, ker prične slavljenje z enainšestdesetim letom nekako novo življenje.

Teh 60 zmajev, ki predstavljajo 60 let velikega mandarina, naj bi dečki izpustili, ker vleče ravno tako močno sapa, in jih privezali z vrvicami na okraske težke strehe, ki pokriva velik obok zunanjih kraljevih vrat; zmaji naj bi plavali nad Kimunovo hišo. Dečki, ki naj izpuste te zmaje, so iz plemenitih rodbin, kakor pričajo njih svilene obleke in dolgi trakovi na njihovih klobukih, ki segajo, dasi so privezani pod vratom, vsem do kolen.

„Ti boš videl, bratec moj, da se bo najin zmaj povspel najbolj visoko“, reče deček kakih 12 let svojemu dve leti mlajšemu bratu, ki mu nosi zvitek, na katerem je navita vrv. „Ko sem ga včeraj zunaj na našem dvorišču izpustil, me je do krvi obdrgnila vrv — le poglej moje prste!“

„Prav iz srca ti privoščim, Jan, da zmagáš ti in rad ti pripomorem do tega“, odvrne bratec. „Le velikega Lamena se boj; ta je zadnjič navlaš naredil tako, da se je vrv, na kateri je imel privezanega svojega zmaja, zapletla med vrvi, na katerih sta imela Jahe in Kenu privezana svoja zmaja; tako so

željo Ricmanjcev po lastni župniji. Koj nato je ricmanjski kaplan Požar na svojo roko upeljal v bogoslužje glagolico, se odpovedal pokorščini do svojega tržaškega škofa in kar tako čez noč spraval sebe in potem še Ricmanjce v unijatstvo in pod jurisdikcijo križevaškega škofa. Ricmanjci so mu slepo verjeli in ko je civilna oblast, da prepčeči homatije vkljub protestu tržaškega škofa zaprla cerkev, so stopili Ricmanjci, kakor so bili poučeni, v verski štrajk. Na povelje hujskačev se niso smeli več otroci krstiti, ne zakoni sklepati, ne bolniki previdjati, ne mrličii cerkveno pokopavati, tudi ni smel nihče vršiti krščanskih dolžnosti, sicer ga je zadelo najhujše maščevanje od strani terorizatorjev. To poslednjo službo so opravljali nekateri bolj zapeljani Ricmanjci sami. „Edinost“ je ves ta čas Ricmanjce bodrila, naj se ne udajo, češ, da njih „sveta stvar“ mora zmagati. In Ricmanjci so temu verjeli. Vsa ta leta do zadnjega je bilo ricmanjsko geslo: Ne udajmo se, nikdar več nazaj pod oblast tržaškega škofa in nikdar več se ne sme slišati v naši cerkvi latinski jezik pri službi božji. — Krog tega se je sukal ves ta dolgoletni boj, to je bilo vprašanje, krog katerega se je sukala vsa ricmanjska stvar. Kdor bi hotel to sedaj tajiti, ta laže v obraz vsem Slovencem, ki so spremljali ta boj. Tudi želja po samostojni župniji je morala stopiti pred tem vprašanjem popolnoma v ozadje. Dokaz: Ko je tržaški škof v aprilu leta 1905. Ricmanje in Log odtrgal od Dolinske župnije in povzdignil v samostojno župnijo, izročil Ricmanjcem patronat in določil plačevanje župnika iz verskega zaklada, so poslali Ricmanjci protest na katinarskega župnika, tedanjega upravitelja novoustanovljene ricmanjske župnije, da ne pripoznajo ustanovljenja župnije po tržaškem škofu. Za župnijo se torej ni štrajkalo, ampak za „slovensko mašo“ in pa zato, da ne bodo Ricmanjci pod duhovno oblastjo tržaškega škofa. Za to je šlo, ne za kaj drugega. Zdaj si pa oglejmo, kako so zmagali.

se strgale obe vrvi in zmaja sta padla na tla!“

„Meni pač ne bo učinil kaj takega!“ zakliche Jan in oči se mu kar zasvetijo. „Sicer ga kaznujem za to tako, da bo dobro pomnil, dasi sem skoraj za glavo manjši od njega.“

„Kaj, mali Jan, ti mi žugaš s kaznijo?“ se oglasi dolg, škilast fant in stopi k bratom. „Ako takoj ne padeš pred me na kolena in ne prosiš odpuščenja, ti takoj raztrgam tvojega zmaja na drobne kosčke; te naj odnese potem veter kolikor visoko se mu zljubi!“

Toda predno more Jan odgovoriti, stopi prednje že učitelj, ki je pripeljal dečke semkaj in si je izmislil to igro z zmaji in zažuga s prstom:

„Da mi ne pokaziš igre, Lamen, in mi ne motiš svojih tovariš! Sicer bo pela šiba, če si tudi mandarinov sin. Naprej! Umaknite se zijala!“

Nekaj mestnih vojakov z dolgimi sulicami odrine radovedno množico v stran in naredi prostor med krasno ozaljšano hišo Kimunovo in zunanji vrati lepe kraljeve palače.

Dečki z zmaji se postavijo v vrsto, poleg njih pa njihovi pomagaci; učitelj da znamenje z roko in dečki se spuste v tek, da spravijo tako zmaje v zrak. Med vsemi izpusti mali Jan najprvo svojega zmaja, ki zaplove zeleno pobarvan z rudečimi očmi nad glavami gledavcev; ravno ob pravem času je namreč zaklical svojemu bratu, naj izpusti. Množica začne ploskati, ko zagleda čarobno pošast z dolgim repom in z imenom dvandvajstega leta v zraku in Jan sam vriska in sledi

LISTEK

Korejska brata.

Črtica iz misijonov v Koreji.

UVOD.

Daleč tam na severovzhodni obali Kitajske leži poluotok Koreja. Podoben je Italiji in je približno tudi tako velik kakor apeninski poluotok. Le gorovje, ki se razteza od severa proti jugu po Koreji, je višje kot so Apenine, in korejsko glavno mesto, ki leži skoraj v sredi zapadne obali ob reki Hankangu, kakor Rim ob Tiberi, se daleko ne da primerjati s krasoto večnega mesta. Korejsko podnebje ni tako milo kakar italijansko. Vendar so pa južni in zapadni kraji na Koreji rodovitni in ljudje, ki imajo vsega v izobilju, kar jim more nuditi narava, so zelo krepki in čili.

To je tudi vzrok, da se bojujeta za posest Koreje že od nekaj Kitajska in Japonska. Pred kakimi sto leti je prišla Koreja po dolgih bojih v posest mogočnega kitajskega cesarja, nakar je bila zapra celemu svetu. Tako je bila sicer nekako neodvisna od vsega sveta in krščanskim oznanjevalcem svete vere do začetka preteklega stoletja ni bilo mogoče priti v te kraje, medtem ko so že dva stoletja prej oznanjevali sv. vero po Japonskem in Kitajskem. Slednjič se je vendar posrečilo navdušenim misijonarjem priti semkaj, in to hočemo v naslednjem napisati svojim bravcem.

I.

Šestdeset zmajev.

Bilo je prijaznega poletnega dne l. 1872. Han-jang, glavno mesto Koreje, današnji Seul, je bilo slavno okrašeno. Še celo oddaljene ozke ulice, kjer so stanovali delavci in berači, so bile tupatam ozaljšane s kako zeleno vejico ali pa s kakim poslikanim napisom, ki je visel na vrvi preko ulice. Ceste in ulice, kjer so stanovali premožnejši meščani, so pa bile seveda bogato okrašene in čimbolj si se bližal stanovanju velikega mandarina (kitajski oblastnik) tembolj si videl ozaljšane ceste in stanovanja meščanov.

Kimun, najmodrejši in najpravičnejši kraljevi mandarin obhaja danes svojo šestdesetletnico; že Kitajci slave ta rojstveni dan zelo slovesno. Korejci pa obhajajo take bolj redke praznike še slovesneje. Kimunu na čast je terej vse mesto v zelenju in zastavah in kraljevemu mandarinu žele vsi napisati sreče in blagoslova od bogov, ki ga tako ljubijo.

Po ozaljšanih ulicah in cestah se gnete praznično oblečena množica. — Dolge obleke Hanjakcev, ki se sicer ne odlikujejo po čistosti, so danes bele ko sneg in veliki in široki klobuki Korejcev se svetijo v solncu kakor čelade vojščakov, ker so pravkar na novo lakirani. Ženske pa ne vidiš na cesti niti ene razun pevki in plesavki, ki že itak niso v visokih čulih; korejske šege namreč prepovedujejo ženskam iti po dnevu iz hiše. Zato stoje sedaj pri oknih, ki so zadelana s papirjem, in gledajo skozi luknjice, katere so vedoma naredile v papir, da vidijo, kaj se zunaj godi.

Dne 11. februarja t. l. so javili Ricmanjci po svojem zastopniku Dr. Laginji, da se v zadevi bogoslužnega jezika podvržejo odredbam sv. Stolice in da se povrnejo pod duhovno oblast tržaškega škofa. To je vsa ricmanjska „zmaga“. Vsemu temu, kar so hoteli z več kot šestletnim štrajkom doseči, vsemu temu, radi česar so žrtvovali vso krščansko vzgojo svoje mladine in radi česar so poslali toliko neprevidenih bolnikov v večnost, vsemu temu so se morali sedaj, ko so videli brezuspешnost svojega štrajka, popolnoma odreči. Sami so izjavili, da se v bogoslužnem jeziku podvržejo odredbam sv. Očeta. Sv. Oče pa je lani dne 13. februarja definitivno določil, da mora župnika Ricmanje in Log ostati v latinskem obredu in da ni možno dovoliti glagolice. Ta odlok je moral biti Ricmanjcem dobro znan, ker jim je bil javljen od strani škofa v posebnem pastirskem listu in razposlan skoro v vse ricmanjske hiše. — Ricmanjci so torej po svojem zastopniku sprejeli odloke sv. Očeta papeža, da mora v njih cerkvi biti tudi še nadalje latinski obred in da morajo ostati pod duhovno oblastjo tržaškega škofa. Se li to pravi zmagati? Kje je tu „mogočna gospoda uklonila tilnik“ pred Ricmanjci? V Ricmanjih bo, kadar bo, služba božja prav taka, kakor je v vseh drugih slovenskih župnijah, ki niso nikdar štrajkale! Ricmanjci niso torej čisto nič zmagali in sploh nič takega dosegli, kar se ne bi dalo doseči tudi brez štrajka. Samostojno župnijo jim je dal škof že pred štirimi leti ne glede na njihov štrajk in sicer z istimi pogoji, kakor so jo sedaj radi sprejeli. To ni sploh nobena zmaga, saj župnij se je v tem času več ustanovilo, ne da bi se bili ljudje po ricmanjsko kisali. Iz dolinske župnije je napravil škof še tri druge župnije: Boršt, Klanec, Podgorje so postale župnije v letu 1904 torej še eno leto prej, nego Ricmanje s svojim kujanjem. Dolinske župnije je pri vsem tem še en velik kos in dolinski župnik gotovo ne zameri, če mu odvzame škof ta ali oni podružniški cerkven račun in zamotano administracijo. Taka je torej ta ricmanjska zmaga: Ricmanjci niso dosegli s svojim uporom proti cerkveni oblasti prav nič, slovenskega bogoslužja niso dosegli, izpod oblasti tržaškega škofa niso prišli, samostojno župnijo pa bi bili lahko dosegli tudi brez vseh teh reči, ki so jim donesle neznansko škodo.

Kar se pa tiče pravice Ricmanjcev voliti svojega župnika, moramo tu jasno povedati, da je ta prava za Ricmanjce vsaj za sedaj brez vsa-

kega pomena. Ricmanjska župnija je bila po vsej škofiji skozi 6 tednov do 30. aprila t. l. razpisana, a oglašil se ni niti eden prosilec. Sploh je naše mnenje, da se ne bo našel v vsej tržaški škofiji noben duhovnik, ki bi hotel postati ricmanjski župnik, dokler ne dajo Ricmanjci boljših znamenj resničnega spreobrnjenja, kakor do sedaj.

To je sicer prav grenko jabolko, v katero so Ricmanjci sedaj morali vgrizniti, ker so videli, da jim ne kaže dalje štrajkati brez upa na zmago. Mi jim tega ne očitamo, pa bi sploh tega ne bili nikdar omenili, ker ni to za Ricmanjce kaj posebno častno, ampak da smo te stvari na dan spravili, kakor so v resnici, zato naj se gredo Ricmanjci zahvaliti Edinosti, ki se upa tako nesramno lagati, češ da so Ricmanjci zmagali in da naj jih še drugi posnemajo. Te besede smo morali izpregovoriti iz ljube ni do slovenskega ljudstva širom naše domovine, da ne bo mislilo, da so Ricmanjci kaj dosegli in da ne bo nikdar nobenemu padlo v glavo slediti liberalnim hujskačem na tisto nevarno pot, na katero so bili spravili Ricmanjce tržaški pročodrimovci.

Ricmanjci sicer niso zmagali v smislu „Edinosti“, pač pa upamo, da so o bogatejši za veliko skušnjo, ki je poprej niso imeli: skusili so, kam pride ena slovenska vas v nekaj letih brez kršč. vzgoje otrok. Upati je, da bodo pozneje po tej skušnji tudi ravnali. Ricmanjci lahko postanejo še najboljši katoličani v Bregu, ker drugi Brežani nimajo te grenke in bridke skušnje, kakor oni. Če bodo Ricmanjci spregledali in se otreli takih zapeljivcev, ki so jih ta krat spravili na rob propada in začeli zopet uzorno krščansko življenje, bo to najlepša zmaga, ki jim jo iz srca privoščimo, to bi bila zmaga gotovo veliko večjega pomena, kakor pa da bi bili sebi in vsemu slovenskemu ljudstvu priborili „slovensko mašo!“

Slava zavednim krščanskim volivcem na Štajerskem!

Po veliki bitki se vračajo zmagoslavno slovenski štajerski krščanski možje, in kar je najveselejše, vračajo se vsi, nihče ni obležal na bojišču. „Slovenska kmečka zveza“ je zmagala v deželnozbornskih volitvah toli v splošni skupini, kolikor v kmečkih občinah z vsemi svojimi kandidati. Dvanajst poslancev pošlje kmečka zveza v deželni zbor, dvanajst po poklicu različnih, po mišljenju kompaktnih mož. Štajersko ljudstvo je sodilo in obsodilo štajerske liberalce v politično smrt in jih popolnoma porazilo na vsej črti. Nič niso pomagali vsi napori in vse hujskanje po umazanem „Narodnem dnevniku“,

„No, vse se mi je posrečilo prav dobro“, odvrne mlajši. „Povrniti nama bo pa to Lamen že še in menim, da ne prav slabo; tako grdo me je pogledal s svojimi škiljastimi očmi, kakor bi me hotel z njimi prebosti in se tako maščevati nad menoj. Toda sedaj morava še pritriniti najinega zmadja. Greš li sam v stolp, ali naj pokličem na pomoč kakega drugega dečka?“

„O nikakor ne — saj bolečino na glavi komaj še čutim. Jaz pohitim v stolp, ti mi pa vržeš vrv in videl boš, da jo bom prav spretno ujel — in tako bo plul najin zmadj prvi nad Kimunovo hišo. Glede maščevanja hudobnega Lamena pa se nama ni potreba prav nič bati, saj sva pod varstvom našega ujca Kima in tudi bojazni nimam pred njim nikake“ reče mali bratec Jan precej samozavestno.

Nato pohiti po stopnjicah na stolp in se kmalu prikaže na vrhu. Že v drugo se posreči Kvanu, da vrže vrv tako bratu, da jo more ta vjeti; hitro potegne ta vrv k sebi in v kratkem času je letel zmadj na onem mestu mandarinove hiše, ki mu je bilo določeno.

Zmadj teh dveh bratov je plul torej prvi nad hišo mandarina in množica zaploska vesela malima zmagovavcema; tudi odrašeni Korejci so namreč veliki prijatelji te igre z zmadji in so sledili z veliko pozornostjo in zanimanjem dečkoma početju. Kmalu so tudi drugi zmadji pritrjeni na streho; toda predne je zaplul zadnji zmadj nad Kimunovo streho, je minulo pač dobro uro. Najzadnji zmadj je bil namreč Lamenov, ki so ga vedar še vjeli v zadnjem dvorišču, ga nekoliko popra-

ničvsa dragocena agitacija, nič ni izdala vsa njih inkvizicijska proti prižnicam in spovednicam. „Narodna“ stranka je povsem ubita. Vrgli so celo dvornega svetnika Ploja, ki se je držal na Štajerskem za malega boga.

Zmaga štajerskega slovenskega krščanskega kmeta nas je pristrčno vzradostila in navdala z navdušenjem. Štajercem pristrčno čestitamo! A to, kar zadostuje, treba jih bo tudi posnemati. Štajerska zmaga je sad vztrajnega, smotrane, podrobnega in požrtvovalnega dela po izobraževalnih društvih in krasni mladeniški organizaciji. Po tej težavni pa gotovi poti jim moramo slediti v boju, če jim hočemo kedaj slediti v zmagi.

Slov. kmečka zveza upa tudi, da se posreči v ponedeljek v tržki skupini vreči voditelja bankrotne liberalne stranke dr. Kukovca in zato podpira samostojno kandidaturo dr. Antona Medveda, profesorja v Mariboru.

Jasna beseda učiteljem.

(Iz tužne Istre.)

Učiteljski stan je poleg duhovskega res kaj imeniten stan. Učitelj ima veliko moč, on vzgaja in uči. Učence mu veruje, pa bil učitelj dober ali slab. Kakoršen učitelj, taka šola, od šole je pa silno veliko odvisno. Res imajo sicer stariši pri vzgoji otrok glavno besedo, vendar če jo ti zanemarjajo, kar žal dandanes ni kaj redkega, postane šola vlevažen faktor v vzgoji otrok.

Zato pa za ljudstvo ni vse eno, kakšne učitelje imamo. Učitelj mora biti uzoren v šoli, pa tudi zunaj šole. Če ne sme prekličniti v šoli, pa tudi zunaj šole ne sme, če ne sme v šoli kazati svoje nevere, je pa tudi zunaj ne sme kazati. Jasno je, da učitelj, ki nima trdnega verskega prepričanja, ne sliši v naše šole. Tak naj si išče kruha v kaki svobodni šoli, v bodoči socialistični državi, če je pa še ni, pa naj se za sedaj loti kakega drugega poklica. Versko prepričanje z odnosnim krščanskim mišljenjem in delovanjem to je, kar moramo brezpogojno zahtevati od naših učiteljev. Učitelj, ki misli liberalno ali socialistično, ne more prepričevalno vzgajati otrok v smislu državnega ljudskošolskega zakona nražno-versko. Liberalizem in socializem zahtevata svobodno, to je brezversko šolo. Učitelj, ki je v tem taboru, ni dolžno ljudstvo plačevati, niti izročati jim svojih otrok, predstojniki naj bi jih odstranili, da ne bo šolska vzgoja škodo trpela.

Tudi naše istrsko ljudstvo se je začelo počasi zanimati za svoje učitelje, kakšne barve da so. — Kakor ljudska sodba naglo udara po duhovniku, ki je zašel stran pota, prav tako naj udari po slabem učitelju. Stroga sodba, stroga ljudska kontrola mora čuvati nad učitelji. Že stari Slomšek je opozarjal na to stran in menil, naj ljudstvo pazi, komu izroča svojo dečo.

V istrskem učiteljstvu se širi nevaren duh, ki zahteva vso pozornost. Ti učitelji prihajajo največ iz Kopro, le redki so iz drugih učiteljskih. Na koperskem učiteljskem pa veje splodno jako liberalen duh. Dijaki čitajo „Omladino“ (o „Zori“ pravijo, da je za bogoslovce), čitajo „Slovenski Narod“ in druge liberalne liste; v koperski čitalnici leži tudi „Svobodna misel“, najostudnejši slov. list, glasilo slov. framacizmov.

Po vseh katoliških ljudskih šolah je od starine v navadi kršč. pozdrav „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ V Istri se do malo časa sploh ni rabil drug pozdrav med ljudstvom, tako sta učila naše očete cerkev in šola. Zdaj pa čuti mlad učiteljski naraščaj za prvo po-

vili in ga izpustili na novo v zrak, da jih bo vendar vseh 60.

Nato so pa odvedli mandarinovi dečke v njegov vrt in jim tam postregli z najboljšimi korejskimi in kitajskimi slaščicami, hudočni Lamen je pa okusil sladkobe tanke palčice, ki je zapela svojo žalobno pesem na njegovem hrbitu in je preživel ves praznik zaprt v šoli.

II.

Pri velikem mandarinu.

Solnce je že precej visoko na nebu. Na veliki zvonu podobni kotel, ki visi sredi mesta v nizkem stolpu, tolčejo bonci s težkim hlodom, da s tem naznanijo začetek slavnosti. In res kmalu začno prihajati od vseh strani poslanci meščanov, boncevi, plemenitašev ter uradnikov vseh osmerih deželah, učenjakov, trgovcev, rokodelcev, lovecev, kmetov, ribičev in mornarjev in slednjic celo beračev, da bi vsi čestitali današnjemu slavljenju. Tudi godbe ne manjka pri tem, in na dolgih drogih nosijo dečki rdeče pobarvane deske, na katerih stoji napisane z zlatim črkami čestitke naslovi, dostojanstva in čednosti slavljenčeve in tudi zapisnik darov, ki mu jih prinašajo čestilo.

„Glej, glej, striček“, reče sivolasi starček, ki je tudi med gledavci, „iz hribovskih krajev mu prinašajo 150 pitanih volov; severni kraji mu dajo v dar 400 pitanih prešičev, od juga mu peljejo fino tkane sile in od zapada mu prinašajo 10 vozov riža. Toliko

trebo, da vrže tapozdrav iz šole. Res sicer, da državna postava ne sili tega pozdrava, pa mi nečemo, da bi bili naši učitelji samo državni uradniki, ampak zahtevamo, da naj bodo naši učitelji vzgojitelji ljudstva in z njim skupaj dobri katoličani. Tudi kilometre šteje državno šolska postava, ko govori o šolski maši, cerkvena postava, pa ni v svojo moralo še vpeljala kilometrov, po katerih bi bili ti naši učitelji oproščeni službe božje ne sicer kot državni uradniki, ampak kot katoličani. In če si ljudstvo želi, da se obrani stari krščanski pozdrav, si tudi ne bo dalo kar tako pri rajšati v tej stvari. Mi krščanski očetje namreč hočemo, da naši učitelji vzgajajo našo dečo v krščanskem smislu ne pa v svobodomiselnem duhu. Sicer pa naj nam učitelji odgovorijo točno, zakaj silijo s tem pozdravom iz šole in čemu se jim tako mudi za goriškimi brati in drugimi „Zavezarji“? Nam je stvar dovolj jasna, saj udarja veliki mojster naprednega učiteljstva Gangl v „Učiteljskem tovarišu“ tako rad po sličnih stvareh, ni torej čuda, če tem mladim ni več vspeh ta lepi pozdrav.

Stara navada je bila, da so učitelji k sv. maši hodili, otroke nadzirali in v spodbujajo mladine in ljudstva javno spolnovali krščanske dolžnosti. Koliko imamo sedaj učiteljev, ki bi to še storili? Prej jih najdemo v čitalnicah s „Svobodno mislijo“ v roki in celo na špiritističnih večerih. Kaj bi porekli sedaj naši slavni pedagogi, ki so nam klicali: Cerkev in šola sestriči sta dve . . . Vera je luč, jezik je ključ . . . Vera je luč, šola je ključ do nje i. t. d.!

Sedanji položaj med učiteljstvom nas v tej stvari kaj slabo tolaži. Zato pa na krov, krščanski stariši! Paziti moramo, kaj se godi v naših šolah, kaj se godi med našim učiteljstvom. Dober učitelj je blagoslov božji, slab učitelj prava kuga. Slab učitelj je bolj nevaren ko slaba knjiga ali slab časnik, bolj nevaren ko slabo društvo. Največ krivde sedanjega brezversstva nosi slaba šola in slab učitelj. V teh imamo najhujše nasprotnike krepkega katoliškega gibanja.

Zato pozor! Dokler se ne ločijo duhovi tudi med učiteljstvom, mu ne moremo zaupati. Dokler vidimo v njihovih rokah „Edinost“, „Narod“, Učiteljskega tovariša“, „Svobodno misel“, moramo biti skrajno oprezni. Kateri naših učiteljev pa čita katoliške liste, kateri naših učiteljev pa je v „Slomškovi Zvezi“? Ni nam znano ime tega slavnega moža! Pač pa strastno agitirajo proti. Takemu učiteljstvu velja boj, takemu učiteljstvu treba izpodbhati ugled, sicer nam popolnoma pokvari naš mlad slovenski narod!

Politične vesti.

AVSTRO-OGRSKA

V poneeljek so volile kmečke občine štajerske svoje zastopnike za deželni zbor. In zopet so zmagali na južnem Štajerskem kršč. kandidatje z ogromnim večinami. Agitacija od strani liberalcev je bila prav divja, poraz jih je pa pripravil kar ob pamet, da besnijo v svojih listih kot besni psi zlasti proti duhovščini. Kmečko ljudstvo štajerske je vnovič pokazalo, da se daja voditi le od zdrave pameti in da ne veruje več liberalnim sleparjem. Ti krasni vspehi štajerskih bratov nas srčno veselijo in nam dajejo novega poguma za sveto krščansko stvar. Tudi v nemškem delu Štajerske dežele so v kmečkih okrajih zmagali skoro povsod krščanski socialci. — Kršč. socialci so na Predarelskem iztisnili pri deželnozbornskih volitvah dva liberalca iz mest

midva nisva dobila, ko sva obhajala najino šestdesetletnico.“

„Saj pa tudi nisva velika mandarina!“ odvrne sosed. „Toda glej, kako lepi so čevlji ki mu jih prinašajo čevljarji, in kako velik je klobuk, ki mu ga je naredil klobučar, in kako se sveti meč, ki mu ga darujejo orožarji, in zlata verižica, dar zlatarjev, in svileni darovi tkalcev! In tam, glej, vlečeta ribiča velikansko želvo in še večjo ribo! Le glej, kako se krivi drog pod težo. Kaj bodo proti temu knjige, ki jih prinašajo učenjaki tako ponosno kot bi bile največji zakladi na svetu!“

„Kdo ve, če ne bodo prav te knjige našemu Kimunu ljubše nego velikanska riba in zlata verižica in svileni darovi in prešiči in voli!“ opomni eden gledavec. „Kimun je velik prijatelj učenjakov in je baje prebral že vse knjige na svetu.“

„Prebral?“ zakliče zopet drugi iz množice. „Na pamet jih zna do zadnje pičice! Povedal mi je moj bratranec, ki je v mandarinovi kuhinji.“

„No, temu jih pa vendar ne bo pravil — saj je dovolj, če jih je le vse prebral“, ga zavrne prejšnji iz množice. „Toda to je pa res, velik učenjak je naš veliki mandarin in videli bodeš, da bo za večer obdržal pri sebi modrega Kima in pa debelega prvaka boncevi in še nekaj najbolj učenih učenjakov, nedem ko bo vse druge čestilce odpustil.“

(Dalje prihodnj 6)

tako, da bodo imeli sedaj ti v dež. zboru samo dva zastopnika. Z velikanskim navdušenjem so sprejeli Dunajčani nemško cesarsko dvojico. Hoteli so se Nemčiji skazati hvaležne za njeno obnašanje ob ravno kar prestanih nevarnostih na Balkanu. Tudi napitnici obeh vladarjev sta bili nenavadno prisrčni. S tem obiskom in z obiskom nemškega cesarja pri laškem kralju v Brindiziju se je zopet utrdila trojeveza, ki je pokazala zlasti v zadnjem času svojo moč. Ta moč, zlasti zveza Avstrije z Nemčijo ne da miru nevoščljivi Angleški. Angleži povsod vidijo že nemške vojake, ladje in balone. Še celo to, da bo Avstrija gradila nekaj novih ladij, jim ne da spati. Mi avstrijski nimamo povišati iskati njihovega prijateljstva. Prijateljstvo Angležev traja toliko časa, dokler mu kaj nese. Svoje nasprotstvo do Nemčije in do Avstrije bo Angleži pokazati na ta način, da letos ne pride njihov debeli kralj Edvard v Maribor, kajti na Češkem, kjer je navadno vsako leto puščal svoje salo, da mu ne bo treba voziti se čez Nemško in da se izogne obisku pri našem cesarju. Ta angleška nervoznost že meji na neko bolezen. Naši avstrijski Nemci so pa seveda v obilni meri iztržili ta obisk nemškega cesarja za svoje namene. Po pisanju nemških listov bi človek sklepal, kakor da se ima Avstrija za svoje vsepehe samo Nemčiji zahvaliti. Nemčija je storila le svojo dolžnost, če je stala naši državi zvesto ob strani, saj sta vendar zaveznici. Nemčija se je le oddolžila Avstriji, ki ji je pomagala v Algejrasu. Slednjič ima pa ona od tega svojo korist. Vsepeh Avstrije je atrdil tudi Nemčiji stališče med evropskimi državami. — **D r ž a v n i z b o r.** V aneksij-skem odseku, kjer se je vodila stvarna, pa ostra razprava o bosanski agrarni banki, se je glasovanje izvršilo tako, da je bila izrečena soglasno nezaupnica skupnemu finančnemu ministru Burianu. Opozicionalni poslanci, med njimi zlasti naš dr. Krek, so tudi naši vladi očitali, da je zanemarila svoje dolžnosti. Pri glasovanju se je naše ministrstvo le z malo večino rešilo. Vzlic nezaupnici pa Burian noče odstopiti in hoče počakati delegacij. Avstrijski delegatje zdaj žugajo, da mu ne dovolijo niti vinarja. V tem času hoče Burian izdelati ustavo za Bosno. Burianova banka je začela delovati, toda v tistih mesecih, katere so ji v Avstriji potegnili. Da se je nekaj doseglo za Bosance je zlasti zasluga naših poslancev, ki so stali ves čas na straži. Govori se, da pojeje naši poslanci v Bosno in da bodo na shodih ljudem pojasnili pomen ustavnega življenja in da ne bi ljudje volili, kakor bo hotel gospod Burian. Da to Burianu ni vse, se razume samoposebi. Državni zbor je razpravljalo o Masarykovem nujnem predlogu zaradi srbskega vzelidaj-niškega procesa v Zagrebu. Predlog ni dobil potrebne večine. Zasedanje parlamenta je odgodelo preko binokostnih praznikov. Parla-ment je odgoden zato, ker se vlada boji dr. Šusteršičevega nujnega predloga, ki ga je uležil zopet zaradi bosanske agrarne banke. Vlada se boji, da ne dobi v zbornici večine. Na prošnjo načelnikov klubov je dr. Šusteršič odločil, da pride njegov predlog po binokostnih na vrsto, a pod pogojem, da se v zadevi mažarske bosanske banke in bosanske ustave prej nič ne zgodi v korist Mažarov, kar je Bienenrth zagotovil. — Razdor v Ko-šutovi strani je vedno večji in očitnejši. Weckerlu se še ni posrečilo, da bi razvozljaj štreno.

pri sv. Ivanu (pri cerkvi). v nedeljo, dne 23. maja. Prvi nastop društvenega tamburaškega zboru. Vspored: 1. H. O. Vozrič „Na zdar!“ koračnica; tamb. zbor. 2. S. Gregorčič „Kmet-ski hiši“; deklamira A. Brana. 3. J. Talich; „Cvetlica“; ženski zbor s spremljevanjem tamb. zboru. 4. D. Hruza „Savski valovi“; valček, tamb. zbor. 5. J. Laharner „Pozdrav“; poje društveni mešani zbor. 6. Faber a) „Lepa naša domovina“ b) „Hej Slovani“; tamb. zbor. 7. A. Julijev „Tiha noč“; ženski zbor s spremljevanjem tamb. zboru. — 8. „Za Letovišče“ Burka v I. dejanju. — Vstopnina: 50 h se-deži 50 h. Začetek točno ob 6. uri. Preplačila se hvaležno sprejemo.

n Izpoved svobodnemislilnih dijakov čitamo v zadnji „Omladini“, kjer radikalni dijaki, ki so „na zgolj narodnostem temelju“ prizna-vajo, da ni v njihovih vrstah nobnega smisla, ne pravega veselja za intelektualno izobrazbo niti za pravno povzdigo. V „Omladini“ pišejo: „Današnje dijaštvo koraka precej hitro niz-dol. . . Vesel preobrat zadnjih let v dijaš-kevo življenje je vzbujal najlepše nade, a ni še dozorelo dosti sadu, že grozi pojavljajoča se reakcija uničiti vse dobre kali. . . Med dijaki, posebno med višješolci večjih mest, opazujemo namreč splošen prepad idealizma in vedno močnejšo vlado pesimizma ali boljše nihilizma. . . Posledice se kažejo že na vseh straneh. Naši profesorji menda že dolgo niso opazali v šoli take lenobe in letargije, kakor prav letos. . . A tudi zunaj šole se je po-javila malomarnost in brezbriznost. Zadnja leta sem je veselo rastlo število telovadcev, zdaj zopet rapidno pada. Dijaki so vedno manj v telovadnici, a vedno več v gostilni in kavarni, in že itak mala peščica dijakov abstinentov se manjša še od dne do dne. — Sploh pojema med dijaki zanimanje za vse, kar ne služi neposredno njim samim, in če se že zanimajo za ta ali oni dogodek v jav-nosti, store to večinoma le, ker jih zabava. Tako je zdaj srbsko zadevo, ki je spravila marskoga v resnično jezo, ker se ni razpletla v — vojno. Največ veselja je seveda takole ob kakih volitvah ali podobnem, ko si je na-še časopisje prav pošteno v lasih in se vla-đijo v javnost vse resnične in neresnične stvari raznih znatnih oseb. Zato se politični listi še precej čitajo, veliko bolj od leposlov-nih in znanstvenih, ki izgubljajo med dijaki vedno več čitateljev in naročnikov. Vedno več jih jemlje za geslo znani Nietzschejev: „Nicht ist wahr, alles ist erlaubt“. . . Vedno več je takih, ki so izgubljeni za vsako resno delo“. — Lepo slikajo „Omladinasi“ sami se-be! Če bi spoznali, da so sami vsega krivi, ker verujejo nerazsodnim člankarjem v „Omla-dini“ in „Svobodni Misli“ bi bilo to premiš-ljevanje veliko več vredno. Brez vsake vere, brez vsakih vzorov — kako naj bo potem vaša mladež drugačna?

n Važna stoletnica. Danes je sto let, kar se je naša avstrijska armada pri Aspernu merila z mogočno Napoleonovo vojsko in jo premagala.

n Nalezljiva bolezen na Vipavskem. V Gabrijah na Vipavskem se je pojavila nalez-ljiva bolezen otrpenje tilnika. V dveh dne-vih umrli so trije, med temi 22-letni mlade-nič v 12 urah. Trideset bolnih leži. Tilnik začne mrzeti, slabosti jih obhajajo in kmalu nastopi smrt/ Dvajset orožnikov obdaja ob-čino, da se bolezen ne zanese drugam.

n „Domovina“, krščansko slovensko izo-braževalno društvo v Gradcu, je postalo liberalno. Na zadnjem obnem zboru so v pravih črtali vse, kar je bilo krščanskega. V ta namen so v zadnjem času sprejeli v društvo vse polno liberalnih študentov, ki so glasovali za spremembo pravil v tem smislu. Ta sprememba seveda ne bo motila krščansko mislečih Slovencev v Gradcu, da si ne bi osnovali svojega društvenega življenja tudi brez „Domovine“.

n Važna obletnica. Dne 15. maja je bilo 18 let, kar je veliki delavski papež Leon XIII. izdal imenitno okrožnico „Rerum no-varu“ o delavskem vprašanju. S to okrož-nico se je začelo krščansko-socialno gibanje delavskih slojih.

n Liberalna organizacija na Goriškem. Liberalna „Zveza narodnih društev na Goriš-kem“ je imela te dni občni zbor. Ta „Zveza“ ima sedaj 101 društvo, ima osred. knjižnico, 60 pevskih zborov, je priredila 88 predavanj. Vsak somišljenik na Goriškem bi moral z vsemi silami podpirati goriško „Slov. kršč. socialno zvezo“ da naraste in razvije uspeš-nije delovanje.

n Izlet v postojnsko jamo. Kakor vsako leto, pojdejo tudi letos na binokostni pondeljek (31. maja) zabavni vlaki južne železnice iz Trsta, Gorice, in Reke v Postojno. Plačalo se bo iz Trsta v Postojno (všeteta je tudi vstopnica v jamo) I. razred 13.30 K, II. raz. 10.50 K, III. razr. 7.50 K. Odhod iz Trsta ob 8.40 do-poludne. Prihod v Postojno ob 12.22. Odhod iz Postojne ob 8.05, prihod v Trst ov 10.50 uri zvečer.

n Na postajališču v sv. Križu se bo v bodoče vstavljat tudi vlak štev. 95, ki prihaja ob 10.41 zvečer iz Nabiležine.

n Zvonimir Masle, znan s svojimi pesniški-mi in dramatskimi proizvodi kot bivši sotrudnik „Družinskega prijatelja“, namerava izdati svoje poezije pod naslovom „V rosnj zori“.

n Velika manifestacija slovenskih telovadcev „Orlov“ bo letos dne 8. avgusta v Kamniku.

n Radi prepovedi nagih slik napadajo libe-ralni listi kranskega deželnega predsednika Schwarzja. Gonjo je začel „Slov. Narod“ in pri-

držilo se mu je še glasilo liberalnih učiteljev in „vzgojiteljev“. — „Učiteljski Tovariši“. Kot vzgojitelji bi pač morali znati, da je treba po-sebno nedolžno oko mladine varovati nesra-mežljivih podob v izložbah. Tu v Trstu je te gnusobe povsod polno, pa se ne gane nobena oblast.

n Cene tobaku zvišajo? V vladnih krogih se bavijo tudi z misljo povišati cene tobaku. Najprej so hoteli zvišati cene cigaretam, kar bi državi neslo 14 milijonov kron, a so to misel opustili. Ni pa izključeno, da vlada, ko spravi pod streho sedanji svoj finančni načrt, stopi pred državni zbor z načrtom o zvišanju cen to-baku.

n Socialni demokratje ustavili cerkveni pogreb. Na Vel. Noč popoldne se je vršil v Solkanu pogreb pok. Ant. Batistič, ki se je nekadaj prišteval stranki soc. demokratov. So-cijalni demokratje so vstopili se svojim zna-menjem za križem pred duhovščino. Opozorjeni so bili, naj se uvrstijo za rakvo — a so se zoper-stavili. Prosil jih je tudi oče pokojnikov — naj še umaknejo, in celo redarjem so se zoper-stavili. Vstrajali so na svojem mestu, tako da je bila duhovščina prisiljena umakniti se. Pogreb se je moral vršiti šele drugi dan.

n Prvi slovenski žvinozdravnik doktor. Kakor znano, je ministrstvo v preteč. letu pripoznalo veterinarjem ali žvinozdravnikom pravico do doktorata. Žvinozdravnik g. Tone Lampret je dne 24. pr. m. napravil na du-najski žvinozdravniški visoki šoli z dobrim uspehom doktoratski izpit. On je prvi slo-venski, sploh prvi slovanski žvinozdravnik, ki je napravil na tej šoli doktorat. Službo nastopi kot dežel. žvinozdravnik v Braslov-čah na Štajerskem.

n Poštni avtomobili v Istri so začeli že voziti in sicer na progi Pula—Opatija po dva-krat na dan, vozna cena 12 kron; na progi Opatija—Poreč enkrat na dan, vozna cena 12 K; na progi Pazin—Labinj po dvakrat, vozna cena 4 K; na progi Poreč—Labinj po enkrat, vozna cena 8 K.

n Kobilice v poljedelskem ministrstvu. — Dunajska „Reichspost“ poroča, da se je v poljedelskem ministrstvu minoli teden nutil poseben prizor. Ker so ostale vse prošnje pre-bivaveev goriškega Krasa na poljedelsko mi-nistrstvo, naj kaj stori za pokončanje kobi-lic, brezuspešne, so sklenili Kraševci poslati na Dunaj lepo zbirko teh živalic, da jih du-najski gospodje na lastne oči vidi in se prepričajo, koliko jih je. Res so došli veliki zaboji z zemljo in neštetiimi kobilicami na naslov poljed. ministrstva na Dunaj. Dunajski vladni mošje so se tako lahko prepričali, da pride na en kvadratni meter do 180 teh škodljivcev. To je pomagalo: poljedelski mi-nister dr. Braj je dovolil takoj podporo 10 tisoč kron za pokončavanje kobilice na Krasu. Za ta denar bodo baje kupili pet tisoč pu-ranov, ki so se tudi drugod izkazali kot dobri pokončevalci kobilic. Purane bodo kmetje lahko kupili po zelo nizki ceni.

n Novi potresni sunki so se dne 10. t. m. zopet čutili v Messini. Porušilo se je nekaj zidov.

n Papežev avtomobil. — Iz Rima poro-čajo dunajski „Reichsposti“: Nekateri Ameri-kanci so darovali papežu avtomobil, ki ima te dni dospeti v Rim. Avtomobil je zelo fino izdelan in je namenjen za izprehode sv. Očeta po vaticanskih vrtovih. Kot praktični ljudje so napravili Amerikanci v avtomobilu dva žepa; v enem bo krasno in bogato vezan brčvir, v drugem pa beležnica (Notizbuch). V vozu bo pritrjena tudi zlata medalja s po-dobo sv. Jožefa. Sedaj bodo kmalu v Rimu trije avtomobili na razpolago vaticanskim krogom. Prvi, ki se je v Vatikanu poslužev-al avtomobila, je bil kardinal Cassata, ki je rabil avtomobil pri svojih izletih v Sabinu. Njemu je sledil kardinal državni tajnik Merry del Val in sedaj bo imel še sv. Oče svoj avtomobil. Koliko se ga bo posluževal Pij X., tega ne vemo, znano je pa, da gre naj-rajši peš.

n Reške škofije ne bo, tako je Rim defi-nitivno odločil. To ni samo zasluga Hrvat-skih škofov, ampak tudi najbrže našega uder-stonolaslednika. S tem so Mažari hudo udar-jeni, ki so želeli otrgati Reko od senjske škofije.

n Sv. Oče katoliškemu dijaštvu. Papež Pij X. je sprejel udeležence katol. dijaškega kongresa, ki te dni zboruje v Rimu, v sve-čani avdijenci in je odgovoril na udanostno izjavo, ki jo je prebral dr. Carletti, v daljšem govoru, ki je v njem zlasti poudarjal vzajem-nost znanosti in vere. Veda in vera, je dejal sv. Oče, sta peroti, ki se z njima duh dvigne kvišku do spoznanja resnice. Ni res, da bi cerkev ovirala napredek znanosti, marveč je imela učenjake vedno visoko v časteh. Seveda tisti t. zv. katoličani, ki pod pretvezo zgo-dovinsko-modroslovne kritike prepajajo vse z duhom zanikanja in menijo da s tem pospe-šujejo prosveto, ki bi odgovarjala modernim razmeram, so na krivi poti. Laste si pravico napadati avtoriteto, a se pri tem opirajo le na lastno sodbo, ali na sodbo ljudi, ki niso merodajni. Naj jih svet smatra za odlične može; v resnici iščejo le svojo slavo. Govor je trajal približno pol ure in je napravil na dijake globok vtis.

n V varstvo cerkvenih poslopij. — C. kr. osrednja komisija za vzdrževanje in raziska-vanje umetnih in zgodovinskih spomenikov je razposlala vsem škofijskim ordinarijatom iz-vzemši ljubljanskega, okrožnico, po kateri obrača njih pozornost na dejstvo, da se stro-

pila na cerkvah in zvonikih večinom pokvar-jajo edino-le iz razloga, ker se strešne odpr-tije, skozi katere prihaja padavina, ki vse lesovje razjeda, po več let nikdar ne zapira. Včasih nastajajo tudi male poškodbe v strehi, katere se ako se jih je zapazilo pravočasno, popravljajo lahko z neznatnimi stroški, ako se pa to zanemarija, zahtevajo njih poprave velik izdatek.

Ordinarijati naj torej blagovole opozo-riti na primeren način župnijske urade, naj pregledajo večkrat podstrešja stavb, ki slu-žijo cerkvenim namenom najmanjše pa enkrat na leto in to v jeseni, da se morebitne po-škodbe na strehi popravijo še pred začetkom zime, to pa radi tega, da snežnica, ki mnogo škoduje tudi zidovju, ne pride v notarnost stropila. Za pregled strehe ni potreba nobe-ne strokovne izvežbe, zato je sposoben vsak navadni zidar, stroškov ni posebnih, a pri-hrani se lahko mnogo. To okrožnico naj bi ordinarijati zopet objavljali vsako leto, da se ne pozabi.

n Ljubljanski škofiji je ta stvar že sedaj predpisani predmet pri vsakoletni kanonični vizitaciji dekanov; tudi škof sam gleda pri svoji vizitaciji na stanje cerkvenih streh. — Cerkvemim predstojništvom na Kranjskem je tudi zapovedano, naj pazijo na to, da so cer-kvene strehe vedno v popolnoma nepremočnem stanju.

n Orožne vaje nadomostnih rezervistov (učiteljev) se bodo vršile v 3. zboru na Kranj-skem, Primorskem in Koroškem od 21. julija do 14. sept., na Koroškem pa od 16. julija do 9. sept.

n Slov. kat. akad. tehn. društvo „Zarja“ v Gradcu si je izvolilo na svojem I. obnem zboru dne 14. t. m. za letni tečaj 1909. sle-deči odbor: predsednik iur. Anton Ogriček, podpredsednik med. Andrej Arušek, tajnik iur. Joško Ilc, blagajnik teh. Franjo Rued, knjižničar med. Ljudevit Kramerberger, gospo-dar med. Stjepan Deanović, odborn. namest. med. Ljudevit Horvatin.

Izjava.

Podpisani se tem potom lepo za-hvaljuje „Vzajemni zavarovalnici proti požarnim škodam in poškodbi cerk-venih zvonov v Ljubljani“ za svoto, katero je ista točno izplačala kot odškodnino za poškodovanje oltarnih prtov tuk. župne cerkve.

Ob enem pa se čudom čudi, kako pride „Edinost“ od 13. t. m. št. 135 med dnevnimi vestmi do zahvale s podpisom in potrdilom župnega urada v Kostaboni, koje ni isti nikoli poslal v „Edinost“, ker z njo nima nikakega stika.

Podpisani protestira proti temu, da si upa „Edinost“ zlorabiti podpis župnega urada in župnika v Kosta-boni. To je nečuveno in kaznjivo.

ZUPNI URAD

Kostabona, dne 21. maja 1909.
JAKOB ČEMAŽAR,
 župnik.

Jz Jstre.

i Zgodovina učiteljske „gonje“ v Bregu. — Iz Brega smo prejeli: Da bo zadeva o naših pritožbah proti učitelju Venturiniju ke-daj oživela, smo imeli malo upanja. Mi smo sploh sklenili, da ne bomo nič več o tem pisali po časnikih. To je pa gospode okoli „Edinosti“ osrčilo. Zvedeti hočejo absolutno, kaj je na tem. No gospodje, če tako hočete, vam bomo postregli.

Lansko leto, avgusta meseca je moglo biti, so marsikateri otroci, ki se pod Ventu-rijem učijo, pravili, da učitelj kolne v šoli z laškimi kletvami Boga in Marijo in še druge manjše kletvine in da je en dan pravil, da je Eva bila ustvarjena iz pasjega repa. Ko je ljudstvo to zvedelo, se je pritožilo pri orožnikih, ti so prišli otroke izpraševat, in otroci so jim res vse to pravili. Liberalni tabor je skočil na orožnike in posebno na g. Mučiča in se je veselil, da bo prestavljen. Prišel pa je orožnik iz Kopra in se je pre-pričal, da je g. Mučič pravilno postopal. Z njim sta šla dva moža, Pangere jih je sam izbral in v pričlo njih so otroci zopet isto povedali kakor prvokrat. Enako so izpovedali tudi pri sodišču.

V pričlo Jožefe Prašel je Venturini od-govoril dečku, ko ga je ta pozdravil: „Hva-ljen bodi Jezus Kristus“, — va te far. . . ti in Kristus“. Ta dekle je to pravila mnogo-krat raznim osebam v različnih časih. Zaradi vseh teh stvari so se ljudje pritožili pri gla-varstvu, da se učitelja prestavi. Pa glej, kaj se je zgodilo na dan preiskave. Preiskava se je začela in pričlo so šle v Koper. Jožefa Prašel je zvečer predno je imela iti v Koper povedala svoji gospodnji ves dogodek pa je pristavila: „Če bodo zahtevali prisego, po-vedala bom po pravici, če ne, pa ne“. Drugi dan pri glavaru ni bilo prisege in je lagala.

NOVJCE.

n Na razna vprašanja, kako bo z „Dru-žinskim Prijateljem“ in kedaj ga zopet zagle-damo, javljamo cenjenim čitateljem in po-praševavcem, da bomo kmalu ustregli nji-hovim željam. Le radi naslova se je tiskovno društvo premislilo in bo naslov tem knjižicam, ki jih nameravamo od časa do časa izdajati „Knjižnica katoliškega tiskovnega društva v Trstu“. Prvi zvezek izide prav kmalu in bo obsegal na 48 straneh lepo igro, ki bo prav dobro došla našim domačim odrom. — Stalni naročniki „Zarje“ jo dobe brezplačno, drugi si jo bo lo morali kupiti. — Neka „Gorenjka“ si želi v „Družinskem Prijatelju“ lepe srčkane pesmice, kakorsne je čitala pred par leti. Da jo pomirimo, smemo izdati, da izide v prvi polovici junija priloga „Zarje“, ki ji bo tudi v tem pogledu ustregla.

n Imenovanje. — Za vicedirektorja teo-logičnih študijev v centralni bogoslovnici — katero mesto je bilo izpraznjeno vsled smrti pokojnega prelata dr. Gabrijeviča — je bil imenovan preč. monsignor dr. Jakob Brumat, profesor pastoralk in tajni komornik Sv. Očeta Pija X. (Zadnjič pomotoma izostale.)

n Zastava v cerkvenem „zvoniku“ „Soko-lom“ v pozdrav. Kakor poroča „Edinost“, je vibrala raz cerkveni zvonik v Škocijanu ve-lika slovenska zastava v pozdrav „Sokolom“, ki so prišli kroat v Škocijan in vivalo „Edinost“ pravi, da je treba to z vseljem konstatirati. — Kako lušno je torej bilo! Še bolj zanimivo bi pa bilo znati, če so „Sokoli“, ki so zastavo s tolikim veseljem zagledali, šli tudi k sv. maši. Tudi bi bilo zanimivo do-znati, kdo je neki spravil zastavo v cerkven zvonik.

n Slov. kršč.-soc. [Izobraževalno društvo pri sv. Ivanu vabi na veselico, ki jo priredi v dvorani Obrtnega in konsumnega društva

Na koperskem trgu jo je Venturini strašil in ona je vsa bleda prišla v hišo glavarstva. — Na to so drugi dan nove priče s svojimi podpisi zahtevale, da naj se jih pozove. Pa do zdaj niso bile še poklicane.

Stvar ni še končana, če bo treba izročili jo bomo državnemu pravdniku, prišlo bode do prisega in prič proti Jožefi Prašel imamo veliko. Zato naj premisli, da ne bi po krivici prisegla. Krivi prisegi, katere eventualno dokažemo, sledi ostra kazen.

Pangerc je svoj čas rekel: „Kaj treba, da se ljudje podpisujejo proti Venturiniju, tam naj sam kaplan toži“. Možu se ni stvar zdela brezpomena. In rekel je tudi, da če je res, kar se o Venturiniju govori, ga bo sam iz Doline spravil in njegov pobožni tajnik je šel sam izpraševati Jožefo Prašel, če je res, kar se o Venturiniju govori. Ona je potrdila. Zato se ji zdaj ližejo, prej so jo grdo gledali.

V tem je prišla ovadba krajnega šolskega sveta v Dolini proti kaplanu g. Šoncju in Volku. — Ovadba pravi, da ta dva gospoda hujskata ljudstvo proti učitelstvu vseh petih šol v občini. Nato sta v odgovor opisala fakta o učitelstvu, kakoršno je v resnici. Kapelan Volk je nevedel samo suha dejstva o učiteljih, da je s tem zavrnil ovadbo.

Mi pa rečemo: Ali naj se mirno gleda, če resnicoljubni Bunc zmerja duhovnike? Ali naj se trpi, da se bo iz Urbančičevega stanovanja tulilo za duhovnikom? Ali naj se molči, če se govorijo o Venturiniju take reči če učitelj svojega otroka civilno pokoplje? Ali naj se molči, če se osapski učitelj tako obnaša kakor se je obnašal zadnje čase, ko si prizadeva po Venturinijevem vzgledu vreči pozdrav Hv. b. J. Kr. iz šole, ko čita „Blagovestnika“, protestantski list? Pangerčeva ovadba in pamflet o tej stvari po „Edinosti“ so izzvali odgovor. Če so slabo opravili, naj posledice sami sebi pripisejo. Če so v jamo padli, so sami krivi.

i Knjižnica izobraževalnega društva v Dolini objavlja sledeče: Za našo knjižnico smo prejeli veliko nepričakovanih darov, ki jih navedemo na tem mestu. V denarju so nas podpirali: J. Stržinar 4 K, Št. Jenko 3 K, Neimenovani 10 K, prevz. g. škof dr. Fr. Ks. Nagl 40 K, župnik dr. Amsl 6 K. V knjigah smo prejeli: Družba sv. Mohorja 78 knjig, kanonik Jož. Zupan 93, tržaška dekleta po Antoniji Jercog 38, J. Tul Mačkolje 4, Marija Naglič Dolina 9, Fr. Terseglav Ljubljana 114, Jož. Prašel Prebeneg 1, Marija Kos Berce 5, preč. škofjski Ordinariat v Trstu 54 knjig. — Vsem velikodušnim dobrotnikom izreka tem potom kr. sl. izobraževalno društvo v Dolini prisrčno zahvalo.

i Iz Mačkolj smo prejeli dodatno k poročilu priobčenem v zadnji številki: „Veselica Slov. kat. izobr. društva“, ki se je vršila v nedeljo dne 9. t. m. v Mačkoljah, se je izvrstno obnesla. Dasi nas je vedno strašil bližajoči se dež, je vendar le še ostalo vreme lepo. Navdušenost med povabljeni in med ostalimi gosti je bila velika. Vsa veselica se je vršila v najlepšem redu, posebno je vzbujala smeh burka „Krečmar pri zvitem rogu“. Pevski zbor izobr. društva iz Boljunca je bil kos svoji nalogi, peval je prav dobro, za kar mu bodi izrečena najiskrenejša zahvala od strani prirediteljev, kakor tudi od strani domačinov, ki so se udeležili veselice. Odbor se zahvaljuje dalje g. pevovodji Josipu Žerjal iz Boljunca. Zahvalo izrekamo dekletom Marijine družbe iz Doline, ker so nam pomagale pri veselici. Istotako se zahvaljujemo prebeneškemu dekletu iz Marijine družbe, ker so nam dale razne predmete na razpolago. Zahvaljujemo se tudi onim štirim korajžnim fantom iz Prebenega, ker so nam pomagali pri petju; še toliko bolj zaslužijo naše priznanje, če se pomisli, da so hodili k pevskim vajam iz Prebenega v Mačkolje. Zahvaljujemo so tudi g. Jožefu Tul, ki je brezplačno prepustil veselilni prostor. Sploh se zahvaljujemo vsem, ki so kakor koli pripomogli k uspehu naše prireditve.

Cerkveni vestnik.

e Sv. birma v Trstu - 1909. Prevzvišeni gospod škof bo delil zakrament sv. birme letos po tržaških cerkvah po tem-le redu:

- 1) Binkoštno nedeljo in ponedeljek v stolni cerkvi sv. Justa po sv. maši, ki začne ob 9. uri.
  - 2) V četrtek, dne 3. junija v župni cerkvi Dev. Marije Pomočnice (stari sv. Anton) po sv. maši, ki začne ob 10. in pol.
  - 3) V nedeljo, dne 6. junija v župni cerkvi sv. Vincencija Pavlanskega po sv. maši, ki začne ob 9 in pol.
  - 4) V torek, dne 8. junija v župni cerkvi Dev. Marije Večje (Jezuiti) po sv. maši, ki začne ob 10 in pol.
  - 5) V soboto, dne 12. junija v župni cerkvi Novega sv. Antona po sv. maši, ki začne ob 10 in pol.
  - 6) Drugo nedeljo po binkoštih, dne 13. junija zopet v župni cerkvi sv. Vincenca Pavlanskega po sv. maši, ki začne ob 9 in pol.
- Ker se popravlja cerkev sv. Jakoba, ne bo letos tamkaj sv. birme. Botri in botre smejo biti samo katoliške osebe, ki so bile že birmane, morajo pa biti različne od krstnih botrov. Birmanci in birmanke naj bodo navzoči tudi

pri sv. maši, ki se daruje neposredno pred sv. birmo; tudi ne smejo iziti iz cerkve pred zadnjim škofovim blagoslovom.

c Iz Rima. Danes, dne 20. maja sta bila slovesno proglašena nova svetnika Klement M. Hofbauer in Španijolec Ježef Oriol, Cerkvena slovesnost je pričela ob 9 in pol, ko so prinesli sv. Očeta v baziliko sv. Petra. Udeležba je bila ogromna. Zvečer je bila sijajna razsvetljava. Podrobnosti slede.

e Drugo hrvatsko romanje v Lurd. Hrvatje se letos zopet odpravljajo v Lurd. Odpotovati nameravajo dne 9. avgusta iz Reke pod vrhovnim vodstvom mil. gg. škofov dr. Antona Mahničja in dr. Jurija Cariča. Romarje organizira provincijal kapucinov na Reki o. Bernardin Škrivanič. Cena za vožnjo in vso oskrbo je v prvem razredu K 460.—, v II. razredu K 360, v III. razredu K 260. Čas zglasitve je do 18. julija; kdor se zglasti, mora takoj poslati predplačilo 30 K in naznaniti razred, v kojem namerava potovati. Oglase sprejema uredništvo „Naše Gospe Lurdske“ v Reki.

Za kratek čas.

Krivo razumel.

Učitelj: Povej mi, Ivan, kakšno korist imamo od perutnine?
Ivan (molči.)
Učitelj: No, kaj pa imamo v posteljah?

Ivan: Stenice!“

V mesnici.

Mesar: Kaj me tako gledaš v noge?
Dečko: Prosim Vas, sezujte si čevlje!
Mesar: Čemu neki?
Dečko: Oče mi je rekel, naj grem k vam pogledat, če imate telečje noge!

Širite ZARJO

Ziskovine za č. župne urade priporoča

Prodajalna „Kat. tisk. društva“ v TRSTU ulica delle Poste 9.

Dosedaj so na novo natisnjene in je udobiti sledeče:

Dnevnik; Fides Matrimonii; Fides Mortis; Fides Nativitatis et Baptizma; Izkaz premen. in stalnih najemščin; Izkaz glavnic; Izkaz hranilnih vlog; Izkaz ustan. sv. maš; Nota v smislu „Ne temere“; Nota za ženine in neveste; Liber intentionum; Liber Baptizatorum; Liber Copulatorum; Posnetek računa; Račun; Testimonium status liberi; Testimonium denuntiationum matrimonialum.

KUPUJTE

„Užigalice v korist obmenim Slovincem“

in kolek v isti namen. — Oboje je dobiti v prodajalni „Katoliškega tiskovnega društva“ v Trstu, ulica delle Poste 9.

SVOJI K SVOJIM! SVOJI K SVOJIM!

Uljudno naznanjam slobodnostvom, ž. duhovščini, p. n. učitelstvu, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, kakor tudi raznim čitalnicam in ljudskim knjižnicam, da sem preskrbel svojo

— KNJIGOVEZNICO —

z vsem potrebnim da lahko izvršujem vsa dela od priprostitih do najfinjših. Posebno solidno in cenno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter čitalnice. — Vezanje in prevezanje missalov, raznih zapiskov, hranilnih in drugih knjig, ter izvrševanje raznih del, ki spadajo v knjigoveško stroko. Zunanja naročila izvršujem solidno in točno.

ANTON REPENŠEK, knjigovez

TRST. — Ulica Cecilia št. 9. — TRST.

Slovenec KONRAD SKAZA, delavnica za vsa cerkvena dela

v St. ULRICH, Gröden (Tirolsko) se najtopleje priporoča za vsa cerkvena dela. Velikanska zaloga sv. razpel. Novi zanimivi slovenski ceniki zastonj in franko. Postrežba solidna in hitra.

Za prvo sv. obhajilo

priporoča prodajalna

katoliškega tiskovnega društva v TRSTU

lepe obhajilne podobice.

Kupite čevlje

pri poštemem slovenskem čevljarskem mojstru

Josipu Stantič

TRST — ulica Rosario št. 2 — TRST

(pri cerkvi sv. Petra v starem mestu.)

Ta mojster vam postreže po domače, z najboljšimi čevlji in po nizki ceni.

ZALOGA

likerjev v sodčih in butilkah

JAKOB PERHAVC

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor vsakovrstnih najfinejših in starih vin v butilkah.

Postrežba točna. — Cene zmerno. — Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogošenja itd. — Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

NOVO POGREBNO PODJETJE

Pisarna in prodajalna Via Vincenzo Bellini št. 13.

Telefon 14-02. (poleg cerkve sv. Antona Novega) Telefon 14-02

Zaloga oprave ulica Massimo d'Azeglio št. 18.

Prيرهja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliče, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rokave, čevlje, vence in umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perl.

Bogata zaloga: Voščene sveče. Cene nizke, da se ni bati konkurence.

Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo: HENRIK STIBEL in drug

LJUDSKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

za tržaško občino pri Sv. Ivanu pri Trstu.

Podurad v Trstu, ulica delle Poste 9. Telefon 2110

Sprejema hranilne vloge od vsa- **4 1/2 %** in na 60 dnevno odpoved po 4 3/4 % kega in jih polmeseč obrestuje po Rentni davek plača hranilnica sama

Za varnost vlog jamčijo udje posolilnice, katerih je sedaj okrog 400, solidarično z vsem svojim premoženjem v znesku nad tri milijone kron. Posojila daje le svojim člano in sicer na poročstvo po 5 3/4 % in na vknjižbo po 5 1/4 %.

Urادuje se v glavnem uradu pri sv. Ivanu vsak delavnik od 5—7 ure zvečer in ob nedeljah od 11—12. ure dopoldne, v poduradu vsak delavnik od 8—11. ure dopoldne in od 3—4 in pol ure popoldne.

Načelstvo.

Prodajalna KATOLIŠKEGA TISKOVNEGA DRUŠTVA

-- v TRSTU, ulica delle Poste št. 9. --

Ima na razpolago razne molitvenike v slovenskem, nemškem in laškem jeziku, podobe male za darilo in velike za okvir, svetinje, rožne vence, kipe in križe raznih velikosti in cen iz kovine in lesene, različni papir pismeni in pisarniški, razni ovitki, šolski zvezki, vse pisarniške potrebščine, trgovske knjige, notici i. t. d., i. t. d.

:: Častito duhovšično opozarjamo posebno ::

na našo zalogo voščeneh sveč prav po tovarniški ceni in sicer: pristno voščene kg á K 5.—, I. vrste „Il Santo di Padova“ kg á K 4.40, II. vrste kg á K. 2.40, okinčane sveče kg á K 3.40, ekonomične sveče kg á K 1.40. Odpadki sveč se sprejemajo in plačujejo [po kakovosti]. V zalogi je kadiło (virh) á kg K 1.20, 2.—, 2.40 ter ogilje za kadiłnice á kg K 2.—. Stekla za večno luč, stenji za večno luč, vrvica za prižiganje na kilo, ali v zavitkih, prižigalniki (kajfeži) povoskano platno za altarje, tiskovine za č. župne urade dobito istotam.

Sprejemajo se knjigoveška dela po zmerni ceni. Preskrbi se okvirje za razne slike. Razpolagamo z vzorci. Slike: Prešerna, Gregorčiča, Vodnika in Slomška v najlepem okvirju á K 7.60. Podoba papeža Pija X v pozlačenem okvirju za K 20.—. Sveče za domačo rabo á 3, 4, 5 in 6 v zavoju ter svečice zvitkih in za božičnice so vedno v zalogi. — Preskrbimo ovitke z poljubnim naslovom.

Obilno obiska in naročil prosimo

„Katoliško tiskovno društvo“ v Trstu.

Dobava cerkvenih oblačil in cerkvenih potrebščin vsake vrste.